

Karp zatorski **- chroniona nazwa pochodzenia (ChNP)**

Karp zatorski na mocy rozporządzenia wykonawczego Komisji (UE) nr 485/2011 z dnia 18 maja 2011 r. został wpisany do *rejestr chronionych nazw pochodzenia i chronionych oznaczeń geograficznych*.

Wyróżnienie produktów chronioną nazwą pochodzenia (ChNP) możliwe jest tylko w odniesieniu do tych produktów rolnych i środków spożywczych, których cały proces produkcyjny (produkcja, przygotowywanie, przetwarzanie) odbywa się na określonym obszarze geograficznym. Środowisko geograficzne danego obszaru, na które składają się zarówno czynniki naturalne, jak i ludzkie, determinują jakość i cechy charakterystyczne danego produktu.

Zarejestrowane przez Komisję Europejską nazwy produktów rolnych i środków spożywczych są przypisane wyłącznie produktom wytworzonym zgodnie ze specyfikacją. Dzięki uzyskaniu unijnej rejestracji, produkty te podlegają prawnej ochronie przed ich zafalszowaniami.

Obszar geograficzny produkcji karpia zatorskiego

Karp zatorski może być produkowany jedynie w na terenie gmin: Zator i Przeciszów w powiecie oświęcimskim oraz Spytkowice w powiecie wadowickim, w zachodniej części województwa małopolskiego.

Zasady kontroli karpia zatorskiego

Produkty, których nazwy zostały wpisane do *rejestr chronionych nazw pochodzenia i chronionych oznaczeń geograficznych*, przed wprowadzeniem do obrotu podlegają kontroli sprawdzającej zgodność procesu produkcji ze specyfikacją. Specyfikacja produktu sporządzana jest przez grupę producencką i zawiera m.in. takie elementy jak:

- nazwę produktu,
- opis produktu (w tym opis poszczególnych etapów produkcji, surowce użyte do produkcji, zasady pakowania i etykietowania),
- określenie obszaru geograficznego i opis związku produktu z obszarem geograficznym.

Kontrola zgodności procesu produkcji produktu posiadającego ChNP ze specyfikacją ma na celu potwierdzić, że na każdym etapie wytwarzania danego produktu spełnione zostały wymagania specyfikacji. Pozytywny wynik kontroli jest gwarancją wysokiej jakości produktu, co w konsekwencji odgrywa ogromną rolę przy budowaniu zaufania konsumentów i powoduje wzrost popytu na dany produkt. Celem kontroli jest potwierdzenie zgodności procesu produkcji z wymaganiami specyfikacji oraz zagwarantowanie, że produkty posiadają wysoką jakość oraz szczególne cechy wynikające z uwarunkowań obszaru geograficznego, z którego pochodzą.

W Polsce kontrolę zgodności procesu produkcyjnego ze specyfikacją produktów posiadających ChNP przeprowadza wojewódzki inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych lub prywatne jednostki certyfikujące, upoważnione przez ministra właściwego do spraw rynków rolnych do przeprowadzania kontroli, wydawania i cofania certyfikatów potwierdzających zgodność procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających ChNP, ChOG lub będących GTS ze specyfikacją oraz akredytowane na zgodność z normą PN-EN 45011 „Wymagania ogólne dotyczące działania jednostek prowadzących system certyfikacji wyrobów”.

Producent ma prawo wyboru jednostki certyfikującej, która będzie dokonywała u niego kontroli zgodności procesu produkcyjnego ze specyfikacją.

Producenci karpia zatorskiego zdecydowali, że kontrolę zgodności procesu produkcji ze specyfikacją przeprowadzać będzie jednostka certyfikująca COBICO Sp. z o.o.

Kontrola przeprowadzana jest na wniosek producenta. Formularz *Wniosku o przeprowadzenie certyfikacji produktu tradycyjnego lub regionalnego* dostępny jest na stronie internetowej jednostki certyfikującej lub w jej siedzibie.

Kontrola zgodności procesu produkcji karpia zatorskiego ze specyfikacją przeprowadzana jest przed wprowadzeniem do obrotu. Po kontroli przeprowadzonej przez upoważnioną jednostkę certyfikującą, producentom wydawany jest *certyfikat zgodności*. Dokument ten uprawnia producentów do wprowadzania do obrotu produktu oznakowanego chronioną nazwą pochodzenia.

System ochrony zarejestrowanych nazw jest systemem otwartym. Oznacza to, że każdy producent, który hoduje karpia zatorskiego zgodnie ze specyfikacją na określonym obszarze geograficznym, może zwrócić się do jednostki certyfikującej z wnioskiem o przeprowadzenie kontroli.

Koszty kontroli zgodności procesu produkcji karpia zatorskiego ze specyfikacją

Koszty kontroli zgodności procesu produkcji ze specyfikacją wykonywanej przez jednostkę certyfikującą ustalane są przez daną jednostkę.

Nadzór Głównego Inspektora JHARS nad jednostkami certyfikującymi

Główny Inspektor Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych, zgodnie z art. 39 ust. 1 pkt 2) ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. *o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych* (Dz.U. 2005 r., Nr 10, poz. 68, z późn. zm.) sprawuje nadzór nad jednostkami certyfikującymi upoważnionymi przez ministra właściwego do spraw rynków rolnych do przeprowadzania kontroli oraz wydawania i cofania certyfikatów zgodności procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających chronione nazwy pochodzenia, chronione oznaczenia geograficzne lub będących gwarantowanymi tradycyjnymi specjalnościami ze specyfikacją.

1. W ramach sprawowanego nadzoru Główny Inspektor JHARS:
  - 1) kontroluje upoważnione jednostki certyfikujące w zakresie:
    - stosowania przez nie procedur kontrolnych,
    - posiadanych środków technicznych,
    - kwalifikacji pracowników,

- 2) dokonuje sprawdzenia dokumentów dotyczących kontroli producentów produktów rolnych i środków spożywczych posiadających ChNP, ChOG lub GTS,
- 3) przeprowadza analizy danych dostarczonych przez upoważnione jednostki certyfikujące, dotyczących kontroli zgodności procesu produkcji produktów rolnych i środków spożywczych posiadających ChNP, ChOG lub GTS ze specyfikacją,
- 4) przekazuje upoważnionym jednostkom certyfikującym wnioski pokontrolne, w których wyznacza termin usunięcia uchybień wskazanych w tych wnioskach.

Ponadto, organy Inspekcji JHARS mogą:

- żądać od upoważnionych jednostek certyfikujących wszelkich dodatkowych informacji związanych ze sprawowanym nadzorem;
- dokonać sprawdzenia prawidłowości kontroli dokonywanych przez upoważnione jednostki certyfikujące u producentów.

W ramach sprawowanego nadzoru, Główny Inspektor JHARS opiniuje plany kontroli standardowej poszczególnych produktów, które opracowują jednostki certyfikujące. Zatwierdzony przez Głównego Inspektora JHARS plan kontroli karpia zatorskiego, stanowi podstawę do przeprowadzania przez jednostkę certyfikującą kontroli zgodności procesu produkcji ze specyfikacją.

Zakres ochrony i system karny

Zgodnie z przepisami prawa wspólnotowego (art. 13 rozporządzenia Rady (WE) 510/2006 z 20 marca 2006 r.) zarejestrowane nazwy chronione są przed:

- 1) wszelkim bezpośrednim lub pośrednim wykorzystaniem w celach komercyjnych zarejestrowanej nazwy dla produktów nieobjętych rejestracją, o ile produkty te są porównywalne do produktów zarejestrowanych pod tą nazwą lub jeśli stosowanie nazwy pozwala na czerpanie korzyści z renomy nazwy chronionej;
- 2) wszelkim nadużywaniem, imitacją lub przywołaniem ich, nawet jeśli wskazane jest prawdziwe pochodzenie produktu lub jeśli chroniona nazwa została przetłumaczona lub towarzyszy jej określenie takie, jak: „rodzaj”, „typ”, „metoda”, „na sposób”, „imitacja” lub inne podobne określenie;
- 3) wszelkim innym nieprawdziwym lub wprowadzającym w błąd określeniem miejsca pochodzenia lub wytwarzania, właściwości lub podstawowych cech produktu, znajdującym się na opakowaniu zewnętrznym lub wewnętrznym, w materiale reklamowym lub w dokumentach odnoszących się do danego produktu, jak również stosowaniem opakowań mogących stworzyć fałszywe wrażenie co do jego pochodzenia;
- 4) wszelkimi innymi praktykami, które mogłyby wprowadzać konsumenta w błąd co do rzeczywistego pochodzenia produktu.

W myśl art. 57 ustawy z dnia 17 grudnia 2004 r. *o rejestracji i ochronie nazw i oznaczeń produktów rolnych i środków spożywczych oraz o produktach tradycyjnych* (Dz. U z 2005 r. Nr 10, poz. 68 z późn. zm.), kto nie spełniając warunków określonych we wniosku o rejestrację:

- 1) wprowadza do obrotu produkty rolne i środki spożywcze nie odpowiadające specyfikacji i oznaczone:
  - nazwą wpisaną do rejestru chronionych nazw pochodzenia oraz chronionych oznaczeń geograficznych, z naruszeniem art. 13 ust. 1 rozporządzenia Rady (WE) nr 510/2006,
  - symbolem chronionej nazwy pochodzenia, lub

- zwrotem „chroniona nazwa pochodzenia” lub odpowiadającym mu skrótem „ChNP”
- 2) umieszcza ww. nazwę, symbol, zwrot lub skrót na produkcie lub jego opakowaniu, lub używa ich w inny sposób
- podlega karze grzywny, karze ograniczenia wolności albo karze pozbawienia wolności do 2 lat.

Tej samej karze podlega, kto czyni przygotowania do popełnienia ww. przestępstwa. Jeżeli sprawca uczynił sobie z popełnienia przestępstw stałe źródło dochodu albo dopuszcza się tych przestępstw w stosunku do produktów o znacznej wartości, podlega karze pozbawienia wolności od 6 miesięcy do lat 5.

Znaczenie systemu chronionych nazw pochodzenia i oznaczeń geograficznych

Prawna ochrona oraz związana z nią systematyczna kontrola procesu produkcyjnego, stanowi wartość dodaną produktu, gdyż jest to informacja dla konsumenta, że produkt ten jest identyfikowalny i wytworzony zgodnie z zatwierdzoną specyfikacją. System ochrony produktów jest narzędziem, który ma zabezpieczyć interesy producentów przed nieuczciwą konkurencją oraz zwiększyć wiarygodność tych produktów w oczach konsumentów.